

ВІДГУК

Офіційного опонента на дисертаційну роботу

Цимбалюк Ірини Олександрівни

«Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону

в умовах фінансової децентралізації»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальностями

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка,

08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими темами, програмами, планами

Фінансова децентралізація є однією із значимих реформ в Україні, яка покликана здійснити перерозподіл дохідних джерел і повноважень між рівнями влади, створити належні фінансові умови для виконання органами місцевого самоврядування своїх функцій і формування фінансово спроможних територіальних громад, здатних активізувати власний соціально-економічний розвиток й зростання добробуту населення. Нові виклики обумовлюють потребу оновленого бачення соціально-економічних змін, акцентуючи увагу на значимості людського капіталу, максимальному залученні усіх верств населення до продуктивної праці, рівних можливостях та справедливому розподілі отриманих у результаті соціально-економічного розвитку благ.

У цьому сенсі ключовою передумовою розвитку регіонів є розширення їх фіскального простору та формування збалансованої структури доходів і видатків місцевих бюджетів задля досягнення перспектив сталого всеохопного зростання. Досліджуючи параметри фіскального простору, важливим питанням постає пошук оптимальних шляхів їх збалансування, що дало б змогу здійснити раціональний перерозподіл фінансового ресурсу та забезпечити зрівноважений соціально-економічний розвиток регіонів задля покращення якості життя громадян та підвищення суспільного добробуту. Водночас, стійкий розвиток регіонів України не можливий без належного рівня фінансування та ефективного управління ресурсним потенціалом, а тому питання переосмислення існуючих та запровадження нових підходів до забезпечення розвитку регіонів в умовах фінансової децентралізації та перспектив розширення фіскального простору потребують поглибленого вивчення.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що поглиблення теоретико-методологічних підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіонів в умовах фінансової децентралізації є актуальним напрямом сучасних наукових досліджень, а представлена до захисту на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук дисертація Цимбалюк Ірини Олександрівни має важливе теоретичне та практичне значення.

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи є її зв'язок із тематикою науково-дослідної діяльності кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Зокрема, під час виконання науково-дослідної роботи «Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах реалізації європейського вибору», а також держбюджетних тем «Єврорегіон „Буг”: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000580), у межах якою дисертантка систематизувала методи управління розвитком для забезпечення сталого просторового розвитку; «Єврорегіон „Буг”: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), де авторка обґрунтувала концептуальні засади управління розвитком регіону в умовах фінансової децентралізації; «Регіональні ринки в умовах європейської інтеграції: механізми конкуренції та конвергенції» (державний реєстраційний номер 0118U001094), у процесі виконання якої авторкою розроблено механізм саморозвитку регіону в умовах фінансової децентралізації; «Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання» (державний реєстраційний номер 0120U102632), у межах якої дисертанткою було розкрито сучасну парадигму розширення фіскального простору в умовах фінансової децентралізації та розроблено організаційно-економічний підхід до фінансового забезпечення інклюзивного розвитку регіону.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень дисертації.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист відповідають сформульованій меті, добре узгоджуються із об'єктом та предметом дослідження. Комплекс завдань, які поставлені та вирішені в роботі, дали змогу авторці логічно структурувати роботу та розкрити її зміст.

Розробки авторки базуються на фундаментальних положеннях теорії місцевих фінансів, класичних і сучасних теоріях регіонального розвитку й інклюзивного зростання; широкому застосуванні загальнонаукових та

спеціальних методів пізнання; великих обсягах статистичної інформації, що забезпечило можливість реалізувати єдність наукового дослідження.

Достовірність отриманих результатів та їх повнота підтверджується опрацюванням значної кількості використаних джерел, що своєю чергою дало змогу Цимбалюк І. О. визначити дискусійні та недостатньо досліджені аспекти обраної теми й окреслити новий напрям власного дослідження. Висновки за розділами та до роботи базуються на власних здобутках дисертанта, є логічним підсумком і відображають основні положення виконаного дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували: законодавчі і нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях; офіційні матеріали Міністерства фінансів України; річні звіти про виконання бюджету Державної казначейської служби України; статистичні дані Державної служби статистики України; аналітичні розрахунки авторки.

Аналіз змісту опонованої дисертаційної роботи, опублікованих праць та автореферату дає підстави стверджувати про достатній рівень обґрунтованості наукових положень та розробок, що виносяться здобувачем на захист.

Докторська дисертація Цимбалюк І. О. має міждисциплінарний характер, розкриваючи проблеми функціонування місцевих фінансів та особливості регіонального розвитку. Дисертаційна робота має класичну структуру і складається із вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі роботи «Теоретична концептуалізація фіскального простору інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації» розкрито теоретичні основи інклюзивного розвитку регіону (с. 43–65); обґрунтовано сутність і складові фіскального простору інклюзивного розвитку регіону (с. 66–88); визначено особливості фінансової децентралізації як умови його розширення (с. 88–108).

Належну увагу приділено теоріям регіонального розвитку, що дало можливість розкрити науковий базис інклюзивного підходу до соціально-економічного зростання (с. 56, рис. 1.2), обґрунтувати поняття «інклюзивний розвиток регіону» (с. 60) та виокремити різні види інклюзії залежно від класифікаційних ознак, що поглиблює розуміння цього складного поняття (с. 61, рис. 1.3.).

Важливими з наукової точки зору є обґрунтована авторкою тривимірна модель фіскального простору регіону і запропоноване трактування цієї дефініції, як середовища взаємодії між економічними суб'єктами та ОМС стосовно перерозподілу фінансових ресурсів регіону, детермінантами формування та

розширення якого є: орієнтири та механізми фіскальної політики (обумовлюють можливості ОМС акумулювати певний обсяг фінансових ресурсів, достатній для забезпечення потреб регіону); бюджетний устрій і структура бюджетної системи (визначають видаткові повноваження ОМС адміністративно-територіальних одиниць в межах регіону); величина податкового потенціалу території (с. 71, рис. 1.4). Заслугує на увагу запропоноване авторкою тлумачення «фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону» (с. 83), який обумовлює можливості ОМС адміністративно-територіальних одиниць в межах окремого регіону забезпечити економічне зростання, формування інклюзивної інфраструктури та соціальне піднесення.

У роботі дисертанткою визначено місце фінансової децентралізації серед суміжних понять і обґрунтовано її значення для розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіону (с. 92–93). Обґрунтовано концептуальне бачення сутності фінансової децентралізації як процесу передачі повноважень від державних органів влади на місцевий рівень щодо формування й використання фінансових ресурсів. У поданому трактуванні зацентровано на можливості акумулювання на регіональному рівні коштів, які надходять із державного бюджету під реалізацію програм розвитку, від міжнародних організацій як грантове фінансування, власних коштів місцевих бюджетів (у т. ч. податкових надходжень), внесків громадян і суб'єктів господарювання, зацікавлених у активізації інклюзивного розвитку регіону, а також обумовлюється активна участь населення у розподілі фінансових ресурсів на задоволення потреб регіону та підвищення добробуту (с. 95).

У другому розділі дисертації «Методологічні засади розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації» вагомим доробком авторки є розроблені методологічні засади дослідження фіскального простору інклюзивного розвитку регіону, що охоплюють теоретичну концептуалізацію інклюзивного розвитку регіону та його фінансового забезпечення; наукову ідентифікацію сутності фіскального простору; визначення векторів розширення фіскального простору й напрямків активізації інклюзивного розвитку регіону (с. 113–132). Поділяємо думку авторки, що практичне втілення методології пізнання фіскального простору інклюзивного розвитку регіону дасть можливість визначити оптимальні параметри просторового розвитку, напрями трансформації фінансових відносин у процесі децентралізації та додаткові джерела ресурсів задля досягнення стратегічних цілей інклюзивного зростання.

Важливим є визначення авторкою концептуальних засад інклюзивного розвитку регіону, зокрема заслугоує на увагу розроблена концепція інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації, що

передбачає досягнення цілей та завдань соціально-економічного зростання просторової системи шляхом максимального включення суб'єктів економіки до процесів розвитку та суспільно корисної діяльності, створення рівних умов для особистісного розвитку, забезпечення справедливого розподілу отриманих благ на основі використання можливостей фінансової децентралізації щодо розширення фіскального простору регіону для активізації складових інклюзивного розвитку (с. 135–136, рис. 2.3). У процесі розкриття складових частин запропонованої концепції, авторкою виділено основні групи чинників фінансової децентралізації (с. 140, рис. 2.4) та детермінанти інклюзивного розвитку регіону (с. 141, рис. 2.5).

На позитивну оцінку заслуговує розроблений *механізм інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації*, як системи взаємодії економічних, нормативно-правових і організаційно-інституційних методів, важелів й інструментів, вибір яких здійснюється із врахуванням пріоритетів інклюзивного розвитку та узгоджується із цілями загальнонаціональної стратегії, державної регіональної політики, орієнтирами фінансової децентралізації та посилення мотивації до фокусування на ендогенних активах (с. 145-146, рис. 2.7).

Практичне значення мають запропоновані у роботі методичні підходи до оцінки фіскального простору регіону, фінансової децентралізації та рівня інклюзивного розвитку регіону, застосування яких дає можливість комплексно оцінити об'єкт дослідження (с. 158–189).

Третій розділ «Аналіз розширення фіскального простору регіону в умовах фінансової децентралізації» присвячено аналізу фіскального простору регіону за показниками доходів місцевих бюджетів. У роботі розкрито динаміку витрат місцевих бюджетів як детермінанти фіскального простору регіонів й проведено діагностику параметрів податкового потенціалу регіонів. Проведений змістовний аналіз дохідної та видаткової складової місцевих бюджетів та податкового потенціалу регіону дав можливість обґрунтувати, що економічне зростання на сьогодні лишається одним із основних завдань у досягненні цільових орієнтирів інклюзивного розвитку регіонів (с. 193–254). Погоджуємось із думкою авторки, що розширити фіскальний простір через використання інструментів фіскальної політики можливо шляхом створення сприятливих податкових умов активізації підприємницької діяльності в регіоні, для подальшого нарощення прибутковості та збільшення бази оподаткування, яку в кінцевому підсумку визначає розмір ВРП окремої території.

Проведено оцінку фінансової децентралізації як умови розширення фіскального простору регіонів. Здійснено періодизацію процесу формування передумов розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіону, розкрито

ключові зміни у системі фінансових відносин країни та її регіонів, на основі чого визначено, що процеси фінансової децентралізації в Україні характеризуються відсутністю планомірності, послідовності, переважанням передачі видаткових повноважень над децентралізацією доходів (с. 255–285).

У четвертому розділі «Оцінювання інклюзивного розвитку регіонів України в умовах фінансової децентралізації» авторкою розкрито сучасні реалії інклюзивного розвитку регіонів України, проведено оцінку його рівня та динаміки (с. 291–321); визначено особливості впливу фінансової децентралізації на формування передумов інклюзивного розвитку регіонів (с. 322–339); здійснено моделювання залежності інклюзивного розвитку регіону від параметрів фіскального простору в умовах фінансової децентралізації (с. 339–355).

Важливим з практичної точки зору є науковий підхід до кількісного аналізу ключових факторів впливу на інклюзивний розвиток регіону, який передбачає: комплексне застосування економетричного інструментарію оцінки рівня кореляції та побудови регресійної моделі. Його застосування дало змогу кількісно визначити вплив інтегральних параметрів фіскального простору за доходами, витратами й податковим потенціалом на інклюзивний розвиток регіону. За результатами дослідження авторкою визначено переваги та ризики фінансової децентралізації, врахування яких сприятиме усуненню негативних наслідків реформи фінансової системи для досягнення цілей інклюзивного розвитку (с. 335–347).

За результатами розрахунків встановлено, що фінансова децентралізація має обмежений вплив на інклюзивний розвиток окремого регіону. Визначено, що сучасна практика інклюзивного розвитку регіону не в повній мірі адаптована до нових можливостей, що надаються умовами фінансової децентралізації та розширення фіскального простору. Й надалі більшість створених ОТГ залишаються дотаційними, що свідчить про їх фінансову неспроможність.

У п'ятому розділі «Стратегічні пріоритети та напрями розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіонів в умовах фінансової децентралізації» авторкою обґрунтовано напрями розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіону. Науковий інтерес представляє запропонована авторкою матриця стратегічних пріоритетів та проведене позиціонування регіонів відповідно до рівня інклюзивного розвитку регіону та інтегрального показника фіскального простору (с. 360, рис. 5.1). Застосування запропонованого підходу дало змогу виявити та систематизувати проблеми, що стримують розширення фіскального простору й створюють дисбаланси інклюзивного розвитку регіонів, нівелюючи можливості надані проведеною

реформою фінансової децентралізації, а також обґрунтувати основні стратегічні орієнтири регіонального розвитку, що оптимізують параметри фіскального простору та інклюзивний розвиток регіону за умов фінансової децентралізації (с. 361–375).

На особливу увагу заслуговує розроблений організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації, який передбачає взаємоузгоджені дії суб'єктів відносин системи формування місцевих фінансових ресурсів, щодо ефективного використання потенційних джерел фінансування за рахунок міжнародних організацій та іноземних країн; внутрішніх ресурсів держави та формування власних доходів та ресурсів регіону, що надходять у розпорядження ОТГ. При розкритті запропонованого механізму звернуто увагу на значимість інклюзивних інститутів регіонального розвитку та запровадження програмно-цільового, гендерно-орієнтованого та партиципаторного бюджетування (с. 378–403, рис.5.3).

До напрямків розв'язання поставленої у роботі наукової проблеми слід віднести сформульовані практичні пропозиції авторки щодо мінімізації негативного впливу мегатрендів на розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіонів у стратегічній перспективі (с. 404-425). Слушними є пропозиції щодо вдосконалення оподаткування інтернет-діяльності, застосування прогресивної шкали ПДФО та посилення ролі екологічних платежів, які дозволять адаптувати регіональні фінансові системи до впливу мегатрендів та усунути загрози уповільнення інклюзивного зростання.

3. Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

В опонованій дисертаційній роботі сформульовано сукупність теоретико-методологічних положень, висновків та рекомендацій, які характеризуються науковою новизною та підтверджують особистий внесок авторки в розвиток теорії і практики розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації.

До основних здобутків авторки, які відображають наукову новизну дослідження слід віднести такі:

- обґрунтування концепції інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації (с. 135-136, рис. 2.3);
- обґрунтування методологічних засад дослідження фіскального простору інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації та

формування нового наукового бачення об'єкту дослідження (с. 113-133, рис. 2.2, табл. 2.1);

– розроблення організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації (с. 381, рис. 5.3);

– аргументування наукового підходу щодо обґрунтування напрямів розширення фіскального простору інклюзивного розвитку (с. 356-378);

– обґрунтування механізму інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації (с. 145-146, рис. 2.7);

– удосконалення методичного підходу до оцінки фіскального простору інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації (с. 161, рис. 2.10);

– обґрунтування наукового підходу до кількісного аналізу ключових факторів впливу на інклюзивний розвиток регіону (с. 337-347);

– поглиблення компаративного аналізу теорій регіонального

– розвитку та розкриття наукового базису інклюзивного підходу до соціально- економічного зростання (с. 55-56, рис. 1.2), обґрунтування поняття «інклюзивний розвиток регіону» (с. 60);

– періодизація процесу формування передумов розширення

– фіскального простору інклюзивного розвитку регіону, виокремлення етапів проведення фінансової децентралізації (с. 262, табл. 3.17);

– розвиток науково-методичного підходу до оцінювання фіскального простору регіону (с. 193-254);

– удосконалення методики діагностики фінансової децентралізації як умови розширення фіскального простору інклюзивного розвитку регіону (с. 255-285, рис. 3.36);

– формування науково-методичного підходу до аналізу інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації (с. 291-338);

– обґрунтування науково-практичних рекомендацій щодо адаптації регіональних фінансових систем до впливу мегатрендів на фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону (с. 405-426).

4. Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях.

За результатами дослідження опубліковано 71 наукову працю: 10 монографій, з них одна одноосібна; 31 статтю у наукових фахових виданнях України, у т. ч. 14 – у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз (із них 3 індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science);

5 статей у наукових періодичних виданнях інших держав (з них одна індексується у наукометричних базах Scopus та Web of Science); 22 публікації апробаційного характеру і три публікації, що додатково відображають наукові результати дослідження. Загальний обсяг публікацій 74,3 друк.арк., із яких 64,91 друк. арк. належать особисто авторці.

Ознайомлення з публікаціями здобувачки дозволяє стверджувати, що в них відображені положення всіх п'яти розділів дисертаційного дослідження, а їх кількість та повнота викладу відповідають чинним вимогам щодо публікації результатів дослідження на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та дають авторці право публічного захисту дисертації. Результати досліджень пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. Автореферат відображає основні положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи.

Проблема, що вирішується у дисертації має міждисциплінарний характер. Зміст роботи, положення наукової новизни та публікації, що відображають основні результати дослідження, у рівній мірі відповідають паспортам спеціальностей 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка та 08.00.08 – гроші фінанси і кредит.

5. Значення дослідження для науки і практики, перспективи використання його результатів.

Теоретичне значення розробок дисертантки полягає у вирішенні актуальної наукової проблеми, пов'язаної із обґрунтуванням теоретико-методологічних основ фіскального простору інклюзивного розвитку регіону, розширенні та уточненні пов'язаного з цим понятійно-категорійного апарату. Вагоме місце у роботі займає поглиблене теоретичне осмислення сутнісних характеристик фіскального простору інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації.

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій і методичних напрацювань, що в комплексі формують підґрунтя для розроблення та впровадження у практичну діяльність. Більшість сформульованих у роботі науково-практичних рекомендацій є обґрунтованими та знайшли практичне застосування у роботі окремих установ, що підтверджується відповідними довідками. Зокрема, наукові результати дисертаційного дослідження використані в діяльності Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (№ 654/03-13/2-19 від 11.11.2019 р.); Департаменту економіки та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації

(№ 654/03-13/2-19 від 28.10.2019 р.); Департаменту соціальної політики Луцької міської ради (№ 11.2-8.4/5433/2019 від 26.11.2019 р.); Боратинської сільської ради Луцького району Волинської області (№ 652/2-19 від 25.11.2019 р.); Громадської організації «Волинська агенція із залучення інвестицій» (№ 38/19-48 від 12.07.2019 р.); Товариства з обмеженою відповідальністю «ОЇ ОО Е-А-Т» (№ 78/19 від 20.05.2019 р.); Товариства з обмеженою відповідальністю «Енсол Україна» (№ 27/1-1 від 17.12.2018 р.)

Основні результати апробовані, доповідались, обговорювались та схвалені на 22 міжнародних, всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

6. Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи.

Попри високий рівень теоретико-методологічного обґрунтування і переконливість методичних і аналітичних положень дисертаційної роботи Цимбалюк І. О., її змістовність та логіку викладення матеріалу, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними, а до окремих слід висловити ряд зауважень і рекомендацій, а саме:

1. У роботі авторка трактує інклюзивний розвиток регіону як новітню модель досягнення соціально-економічного зростання, орієнтовану на підвищення рівня добробуту населення. Вочевидь, важливою складовою якості життя населення і його добробуту є дотримання екологічної безпеки та якості навколишнього природного середовища. Відтак, концепція інклюзивного розвитку регіону в умовах децентралізації, обґрунтована у розділі 2 (п. 2.2) наукового дослідження, значно б виграла при врахуванні екологічних цілей розвитку (с. 140-141).

2. На основі вивчення зарубіжного досвіду варто було б встановити чи впливає фінансова децентралізація на інклюзивний розвиток європейських країн і зробити відповідні висновки щодо взаємозалежності цих процесів.

3. У процесі аналізу параметрів фіскального простору за доходами та витратами місцевих бюджетів доцільно було б враховувати рівень інфляції, що дозволило б більш точно охарактеризувати сучасні тенденції та обґрунтувати висновки.

4. Авторкою проведений глибокий аналіз процесів фінансової децентралізації, зокрема розраховані інтегральний та часткові показники фінансової децентралізації за доходами і видатками, які дають можливість кількісно оцінити її рівень та інтенсивність (с. 282). Водночас, на нашу думку, дослідження набуло б більшого науково-практичного значення, якби авторка

навела розрахунки та обґрунтувала оптимальний рівень фінансової децентралізації.

5. Авторка застосовує термін «розвинена інклюзивна інфраструктура», лише коротко характеризуючи його - як розвинена і доступна інфраструктура (с. 185). Водночас у роботі йдеться більшою мірою про розвиненість інфраструктури та дуже мало - про її доступність, а саме це є характеристикою інклюзивності. Авторка притримується гіпотези, що більша кількість закладів інфраструктури (навчальних, охорони здоров'я, лікарів тощо) означає і кращу доступність відповідних послуг, ніяким чином не обґрунтовуючи цього.

6. У структурі організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації (рис. 5.3, с. 382) велика роль приділена проектам інклюзивного розвитку регіону, в тому числі за рахунок різних джерел фінансування та спрямованості. Проте варто зауважити на тимчасовому характері такого джерела акумулювання фінансових ресурсів, як кошти міжнародних донорів.

7. Серед напрямків активізації інклюзивного розвитку регіону (с. 376-377, рис. 5.2) авторкою правомірно вказується на необхідність підтримки партнерських відносин між місцевою владою, самоврядуванням, представниками бізнесу та громадою. Однак подальші обґрунтування доцільності та механізм реалізації вказаного напрямку не знайшли відображення у дисертаційній роботі.

Загалом, зазначені зауваження та дискусійні положення не знижують високої позитивної оцінки, теоретичної і практичної значущості опонованої дисертаційної роботи.

7. Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертація Цимбалюк Ірини Олександрівни «Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації» є завершеним дослідженням актуальної проблеми, пов'язаної із обґрунтуванням теоретико-методологічних основ фіскального простору інклюзивного розвитку регіону та розробленням науково-практичних рекомендацій щодо його розширення в умовах фінансової децентралізації. Робота є результатом самостійного дослідження, в якому отримано нові, науково обґрунтовані теоретико-методологічні та практичні результати, що мають важливе значення для вітчизняної економіки та фінансової науки.

Логічно побудована дисертаційна робота забезпечує доступність сприйняття викладеного матеріалу. Положення, винесені на захист, містять наукову новизну.

Тема і зміст проведеного дослідження, положення наукової новизни та публікації у рівній мірі відповідають паспортам спеціальностей 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка та 08.00.08 – гроші фінанси і кредит. Автореферат відображає зміст роботи та її основні положення.

Результати досліджень, за якими здобувачка захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, в дисертації, поданій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, не використовувались.

За актуальністю, змістом, повнотою вирішення поставлених завдань і фаховим спрямуванням дисертаційна робота «Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації» відповідає пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами і доповненнями), а її авторка Цимбалюк Ірина Олександрівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальностями 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка та 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Д. е. н., професор,
директор ДОУ «Навчально-методичний
центр з питань якості освіти»

Віктор МЕЛЬНИК